

รายงานสภาพตลาดกิจการโทรทัศน์

เอกสารฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ภายใน
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เท่านั้น
เอกสาร ความเห็น หรือข้อความใดๆ ที่ปรากฏในเอกสาร เป็นเพียงความเห็นในเชิงวิชาการและไม่มีผลผูกพันต่อ สำนักงาน กสทช. แต่อย่างใด

รายงานข้อมูลสภาพตลาดกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิตอล เดือนพฤษภาคม 2558

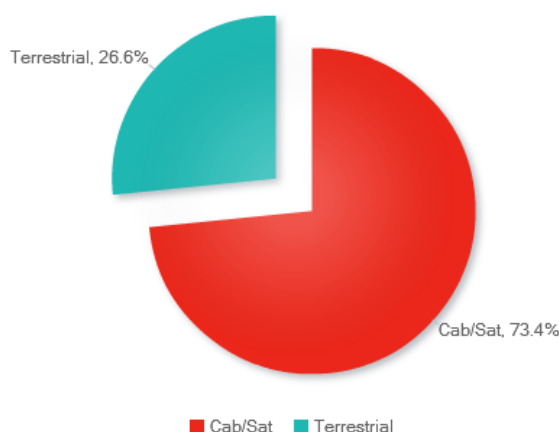
ในช่วงของการเริ่มออกอากาศโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิตอลในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ชมช่องดิจิตอลช่องใหม่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบแอนะล็อกที่มีมาแต่เดิมและช่องรายการทางเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียม โดยสัดส่วนการรับชมช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิตอลเติบโตถึงหนึ่งเท่าตัว จากเฉลี่ยร้อยละ 11 ในปี 2557 ที่มีการเริ่มออกอากาศในเดือนเมษายน จนถึงเดือนเมษายน 2558 ที่ผ่านมามีสัดส่วนการรับชมอยู่ที่ร้อยละ 22 ซึ่งการรับชมช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิตอลที่เติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็วนั้น ส่วนหนึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2555 หรือ Must Carry

หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป หรือ Must carry นั้น มีหลักสำคัญคือประชาชนคนไทยจะสามารถรับชมบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปหรือฟรีทีวีได้อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะรับชมผ่านทางระบบภาคพื้นดิน (Terrestrial) ระบบดาวเทียม (Satellite) และระบบสายเคเบิล (Cable) เป็นการนำพาช่องรายการที่กำหนดไว้ไปออกอากาศในช่องทางต่างๆ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทำซ้ำ ดัดแปลง ผังรายการหรือเนื้อหารายการ โดยประชาชนสามารถรับชมได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม โดยในปัจจุบัน ช่องรายการโทรทัศน์ที่ถูกกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ Must Carry ประกอบไปด้วยช่องฟรีทีวีในระบบดิจิตอลจำนวน 27 ช่องรายการ โดยหากประชาชนเป็นผู้ที่รับชมโทรทัศน์ผ่านทางเคเบิลทีวีหรือทีวีดาวเทียมทางผู้ประกอบการที่เป็นผู้ให้บริการจะเป็นผู้มีหน้าที่นำช่องรายการมาออกอากาศเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับสิทธิในการชมช่องรายการดังกล่าว

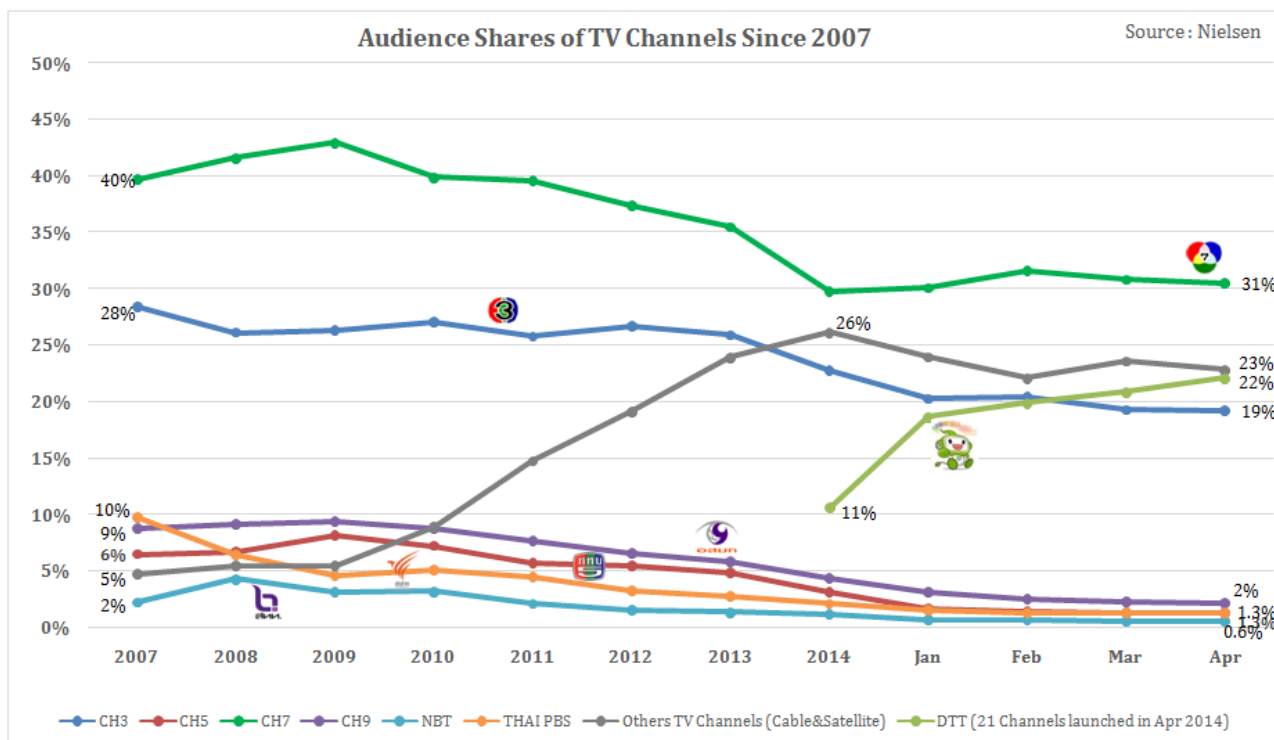
การออกประกาศหลักเกณฑ์ Must carry เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่อยู่ในแวดวงอุตสาหกรรมในทุกภาคส่วนเกิดความมั่นใจ พร้อมทั้งจะลงทุนในธุรกิจดิจิตอลทีวี ไม่ว่าจะ เป็นอุตสาหกรรมโครงข่าย อุปกรณ์รับสัญญาณ การทำเนื้อหารายการ การลงโฆษณาต่างๆ ซึ่งต่างก็ส่งผลเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนตื่นตัว พร้อมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการรับชมผ่านการรับส่งสัญญาณจากระบบแอนะล็อกเป็นระบบดิจิตอล จึงทำให้สัดส่วนการรับชมช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิตอลช่องใหม่นั้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เริ่มมีการออกอากาศ

ในอดีตนั้น ช่องรายการฟรีทีวี 6 ช่องรายการ ได้แก่ ช่อง 3, 5, 7, 9, 11 และ Thai PBS เป็นช่องรายการหลักที่ประชาชนคนไทยรับชม ซึ่งส่วนใหญ่มักรับชมผ่านการรับส่งสัญญาณภาคพื้นดิน หรือ Terrestrial TV ผ่านเสาหนวดกุ้ง หรือก้างปลา แต่เมื่อมีความก้าวหน้าและทันสมัยของเทคโนโลยีเข้ามา ทำให้ประชาชนหันไปติดตั้งระบบเคเบิลทีวีและทีวีดาวเทียม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการรับชมช่องฟรีทีวีให้ได้ชัดเจนขึ้นในพื้นที่ที่สัญญาณโทรทัศน์ภาคพื้นดินเข้าไม่ถึง รวมไปถึงเพื่อรับชมช่องรายการเคเบิลทีวีและทีวีดาวเทียมที่มีจำนวนมากหลากหลายตามความต้องการกันมากขึ้น จากสถิติจึงพบว่า สัดส่วนการรับชมช่องฟรีทีวีนั้นมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ สวนทางกับช่องรายการเคเบิลทีวีและทีวีดาวเทียมที่มีการรับชมเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม

เป็นที่น่าสังเกตว่า ถึงแม้ครัวเรือนที่ทำการติดตั้งเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียมจะมีจำนวนสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนที่รับชมผ่านเสาหนวดกุ้งหรือก้างปลาอยู่มาก และแนวโน้มการรับชมช่องรายการเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียมจะเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่การรับชมของประชาชนจริงๆ แล้วกลับมีการรับชมอยู่ที่ช่องรายการฟรีทีวีในสัดส่วนที่มากกว่า โดยในปี 2557 อัตราการเข้าถึงครัวเรือนของโทรทัศน์ภาคพื้นดินและเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียมในปัจจุบันเป็นร้อยละ 26.6 : 73.4 ดังแสดงในภาพ ในขณะที่เดียวกัน สัดส่วนการรับชมช่องรายการโดยเฉลี่ยแล้วในปี 2557 ช่องรายการฟรีทีวีเดิม 6 ช่องรายการมีสัดส่วนการรับชมอยู่ที่ร้อยละ 63 ช่องดิจิทัลทีวีใหม่ร้อยละ 11 และชมช่องรายการทางเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียมมีสัดส่วนร้อยละ 26 ซึ่งตัวเลขดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของประชาชนว่าในแต่ละครัวเรือนมักจะทำการติดตั้งระบบเคเบิลทีวีหรือทีวีดาวเทียมเพื่อรับชมโทรทัศน์ช่องฟรีทีวีให้ได้ภาพที่คมชัดหรือชัดเจนขึ้นเป็นส่วนใหญ่ นั่นเอง แสดงให้เห็นถึงประโยชน์จากการออกผลิตภัณฑ์ Must Carry ได้อย่างชัดเจน เพราะหากไม่มีผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ผู้ประกอบการเคเบิลทีวีและทีวีดาวเทียมก็อาจไม่จำเป็นต้องนำพาช่องฟรีทีวีไปออกอากาศด้วยก็ได้ ซึ่งย่อมส่งผลต่อการรับชมช่องรายการฟรีทีวีของประชาชนในวงกว้าง

สัดส่วนช่องทางในการเข้าถึงการรับชมโทรทัศน์ (Household Penetration)

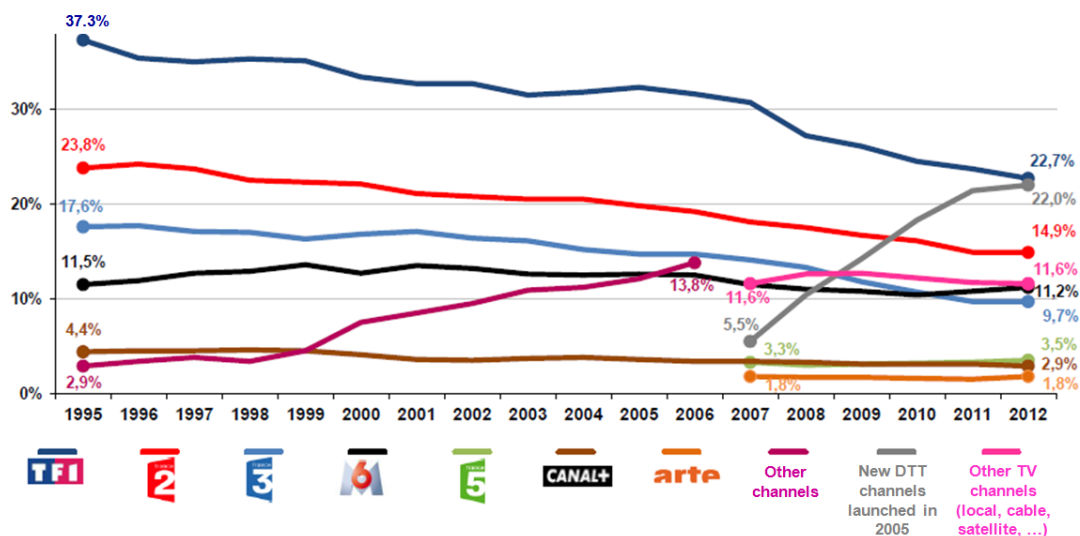

สัดส่วนการรับชมช่องรายการโทรทัศน์ต่างๆ

หลังจากเริ่มมีการขยายโครงข่ายได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับชมโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล ทำให้ประชาชนสามารถรับชมช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลมากยิ่งขึ้น จึงเกิดการหันมาสนใจชมช่องรายการที่เกิดขึ้นใหม่ในระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน และรับชมช่องรายการเคเบิลทีวีและทีวีดาวเทียมในสัดส่วนที่น้อยลง โดยการรับชมดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นการรับชมช่องฟรีทีวีผ่านกล่องรับสัญญาณโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล แต่ส่วนหนึ่งเป็นการรับชมช่องฟรีทีวีผ่านทางเคเบิลทีวีหรือทีวีดาวเทียมที่ประชาชนสามารถรับชมได้จากหลักเกณฑ์ Must Carry นั้นเอง โดยล่าสุดในเดือนเมษายน 2558 ที่ผ่านมาช่องรายการดิจิทัลทีวีใหม่นั้นมีสัดส่วนการรับชมอยู่ที่ร้อยละ 22 เมื่อเทียบกับภาพรวมทั้งช่องโทรทัศน์ภาคพื้นดินและช่องรายการเคเบิลทีวีหรือทีวีดาวเทียม ซึ่งถือว่ามีกรเติบโตที่ค่อนข้างเร็วหากเทียบกับบางประเทศ

เมื่อลองเปรียบเทียบกับประเทศที่มีการเปลี่ยนระบบการรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากระบบแอนะล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลก่อนหน้าประเทศไทยไปแล้วหลายปีอย่างประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเริ่มมีช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลช่องใหม่มาตั้งแต่ปี 2005 จะเห็นได้ว่า ประเทศฝรั่งเศสใช้ระยะเวลา 7 ปี ในการเพิ่มสัดส่วนการรับชมช่องรายการใหม่ในระบบดิจิทัลมาอยู่ที่ร้อยละ 22 โดยในปี 2012 นั้น ประเทศฝรั่งเศสมีจำนวนช่องรายการภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลที่เป็นช่องรายการระดับชาติทั้งหมด 39 ช่องรายการ เป็นช่อง Free-to-Air 20 ช่องรายการ Pay TV 8 ช่องรายการ และช่อง HD 11 ช่องรายการ เป็นช่องเดิม 8 ช่องรายการ และช่องใหม่ 31 ช่องรายการ ในขณะที่สัดส่วนการรับชมช่องรายการใหม่ในระบบดิจิทัลของประเทศไทยเติบโตเป็นร้อยละ 22 ภายในระยะเวลาเพียง 1 ปี ด้วยจำนวนช่องรายการใหม่ 21 ช่องรายการ

EVOLUTION OF ANNUAL AUDIENCE SHARES OF TV CHANNELS SINCE 1995

Source: Médiamétrie

สัดส่วนการรับชมช่องรายการโทรทัศน์รายปี ของประเทศฝรั่งเศส

กล่าวโดยสรุปคือ Must Carry เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการขั้นพื้นฐานของบริการโทรทัศน์ในประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ในทุกช่องทาง ก่อให้เกิดการเข้าถึงช่องรายการฟรีทีวีในระบบดิจิทัลได้ทั่วถึงและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ตรงกับจุดมุ่งหมายของการมีช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล ที่ต้องการให้ประชาชนสามารถเลือกรับชมช่องรายการที่มีคุณภาพ มีเสริภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต แต่อย่างไรก็ตาม การนำพาช่องรายการไปออกอากาศทางเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียมนั้น อาจยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากติดปัญหาทางด้านเทคนิคเกี่ยวกับคุณสมบัติของกล่องเคเบิลทีวี/ทีวีดาวเทียม จึงทำให้ประชาชนผู้ใช้บริการสามารถรับชมช่องรายการที่มีระดับความคมชัดสูง (HD) ได้ในระดับความคมชัดปกติ (SD) เท่านั้น ประชาชนที่รับชมโทรทัศน์ผ่านทางช่องทางดังกล่าวจึงถือว่่ายังไม่ได้รับบริการที่มีคุณภาพอย่างเต็มที่ ดังนั้น หากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้ประชาชนผู้ใช้บริการได้รับชมช่องรายการต่างๆ ตามมาตรฐานความคมชัดที่ประมวลมาได้ ก็จะทำให้เกิดควมมีประสิทธิภาพของการใช้คลื่นความถี่ได้มากขึ้น ประชาชนก็จะได้รับบริการที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันมากที่สุด